

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૧૬] ૩ એસ.સી.આર. ૨૫૪

સુખરામ

વિરુદ્ધ

હિમાચલ પ્રદેશ રાજ્ય

(ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૨૨૪ / ૨૦૧૨)

જુલાઈ ૨૫, ૨૦૧૬

[વી. ગોપાલા ગૌડા અને આર. ભાનુમતી, ન્યાયમૂર્તિઓ]

ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૭૩: કલમ ૩૧૧-એ – નમૂના સહીઓ અથવા હસ્તાક્ષર આપવા વ્યક્તિને હુકમ કરવાની મેજિસ્ટ્રેટની સત્તા – ભંડોળની કથિત ઉચાપતની ઘટના ૧૯૮૩-૮૬ દરમિયાન બની હતી – ટ્રાયલ કોર્ટે હસ્તાક્ષર નિષ્ણાતના અભિપ્રાયને એ આધારે ફગાવી દીધો કે સાક્ષીઓને

હસ્તાક્ષરના નમૂના આપવા માટે કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા આપવામાં આવેલ નિર્દેશ યોગ્ય નહોતો કારણ કે કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ પાસે ગુનાની તપાસ કરવાની કે ટ્રાયલ ચલાવવાની સત્તા નહોતી – ટ્રાયલ કોર્ટે ઠેરવ્યું કે કાનૂની પુરાવાના અભાવે, એવું માની શકાય નહીં કે આરોપીઓએ બનાવટી દસ્તાવેજો બનાવવાનું અને છેતરપિંડી આચરવાનું ષડયંત્ર રચ્યું હતું અને અપીલકર્તા તથા અન્યને નિર્દોષ છોડી મૂક્યા – હાઈકોર્ટે અપીલકર્તાને લોન અરજીઓ બનાવટી બનાવવા માટે દોષિત ઠેરવ્યો અને કલમ ૪૬૮ હેઠળ દોષિત જાહેર કર્યો – શું જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ / કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ કેસની તપાસ દરમિયાન ઉક્ત આરોપીના નમૂના લખાણ અને સહીઓ લેવા માટે અધિકૃત હતા જ્યારે તે બંને સમક્ષ કોઈ મામલો પેન્ડિંગ નહોતો – ઠેરવવામાં આવ્યું: સીઆરપીસી ની કલમ ૩૧૧-એ નમૂના સહીઓ અથવા હસ્તાક્ષર આપવા વ્યક્તિને હુકમ કરવાની મેજિસ્ટ્રેટની સત્તાઓના સંબંધમાં તારીખ ૨૩.૦૬.૨૦૦૬ થી અમલી ૨૦૦૫ ના અધિનિયમ નં. ૨૫ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી; પરંતુ વર્ષ ૨૦૦૬ પહેલાં આવી કોઈ સત્તા નહોતી – હાલના કેસમાં, બનાવ વર્ષ ૧૯૮૩-૧૯૮૬ નો હતો અને તેથી તપાસ દરમિયાન સાક્ષીઓની નમૂના સહીઓ લેવાની કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટની સત્તા પર વિવાદ કરી શકાય નહીં – તેમ છતાં પણ, લોન અરજી અને અન્ય દસ્તાવેજોમાં પોતાની સહીઓનો ઇનકાર કરતા આ સાક્ષીઓનો સ્પષ્ટ મૌખિક પુરાવો છે – ઝાઈકોર્ટે નિર્દોષ છુટકારાનો ચુકાદો યોગ્ય રીતે ઉલટાવ્યો અને અપીલકર્તાને કલમો ૪૬૮ અને ૪૭૧ હેઠળના ગુનાઓ માટે દોષિત ઠેરવ્યો – પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨ – કલમ ૭૩ – આઈડેન્ટિફિકેશન ઓફ પ્રિઝનર્સ

એક્ટ, ૧૯૮૦ – કલમ ૫ – ઇન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ – કલમો ૪૬૮ અને ૪૭૧.

સજા / સજા ફટકારવી: સજામાં ઘટાડો, માટેની અરજ – ભંડોળની ઉચાપત માટે અપીલકર્તાની દોષસિદ્ધિ – અપીલકર્તાની રજૂઆત કે તેની ઉંમર ૭૫ વર્ષથી વધુ છે અને તે ગંભીર બીમારીઓથી પીડાઈ રહ્યો છે અને કેદની સજા ઘટાડવાની અરજ કરી – કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં અને સરકારી નાણાંની ઉચાપત કરવા માટે ગ્રામજનોની નિર્દોષતાનો દુરુપયોગ કરવામાં આવ્યો હોવાથી, અપીલકર્તાની કેદની સજા ઘટાડવામાં આવતી નથી.

અપીલો રદ કરતાં, કોર્ટે ઠેરવેલ કે:

૧. નમૂના સહીઓ અથવા હસ્તાક્ષર આપવા વ્યક્તિને હુકમ કરવાની મેજિસ્ટ્રેટની સત્તાઓના સંબંધમાં સીઆરપીસી ની કલમ ૩૧૧-એ તારીખ ૨૩.૦૬.૨૦૦૬ થી અમલમાં આવેલા ૨૦૦૫ ના અધિનિયમ નં. ૨૫ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે; પરંતુ વર્ષ ૨૦૦૬ પહેલાં આવી કોઈ સત્તા નહોતી. સુપ્રિમ કોર્ટ દ્વારા ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ રામ બાબુ મિશ્રા માં આપવામાં આવેલા સૂચનો પર સીઆરપીસી ની કલમ ૩૧૧-એ ઉમેરવામાં આવી છે કે આરોપી વ્યક્તિ સહિત કોઈપણ વ્યક્તિને નમૂના સહીઓ અને હસ્તાક્ષર આપવા માટે નિર્દેશ જારી કરવાની સત્તા મેજિસ્ટ્રેટને સોંપવા માટે આઈડેન્ટિફિકેશન ઓફ પ્રિઝનર્સ એક્ટ, ૧૯૮૦ ની કલમ ૫ ની તર્જ પર યોગ્ય કાયદો લાવવામાં આવે, પરંતુ આવા સુધારા પહેલાં આવી કોઈ સત્તા અસ્તિત્વમાં નહોતી. ઉક્ત સુધારો

સંભવિત (પ્રોસ્પેક્ટિવ) સ્વરૂપનો છે અને પૂર્વવર્તી (રેટ્રોસ્પેક્ટિવ) નથી. [પેરા ૧૭][૨૬૧-એચ; ૨૬૨-એ-બી]

૨. હાલના કેસમાં, બનાવ વર્ષ ૧૯૮૩-૧૯૮૬ નો હતો અને તેથી તપાસ દરમિયાન ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૭ ની નમૂના સહીઓ લેવાની કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટની સત્તા પર વિવાદ કરી શકાય નહીં. ગમે તે સંજોગોમાં, હસ્તાક્ષર નિષ્ણાતના અભિપ્રાયના પુરાવા સિવાય પણ, લોન અરજી અને અન્ય દસ્તાવેજોમાં પોતાની સહીઓ હોવાનો ઇનકાર કરતો ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૭ નો સ્પષ્ટ મૌખિક પુરાવો છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ ૫ અને ૭ ના પુરાવાને બહાલ રાખીને અને પુરાવાના વિશ્લેષણથી, હાઇકોર્ટે યોગ્ય રીતે નિર્દોષ છુટકારાનો ચુકાદો ઉલટાવ્યો છે અને અપીલકર્તાને આઈપીસી ની કલમ ૪૬૮ અને ૪૭૧ હેઠળના ગુનાઓ માટે દોષિત ઠેરવ્યો છે. અપીલકર્તાએ એવી રજૂઆત કરી કે તેની ઉંમર ૭૫ વર્ષથી વધુ છે અને તે ગંભીર બિમારીઓથી પીડાઈ રહ્યો છે અને કેદની સજા ઘટાડવાની અરજ કરી. કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં અને સરકારી નાણાંની ઉચાપત કરવા માટે ગ્રામજનોની નિર્દોષતાનો દુરુપયોગ કરવામાં આવ્યો હોવાથી, અપીલકર્તાની કેદની સજા ઘટાડવામાં આવતી નથી. [પેરા ૨૨ અને ૨૩] [૨૬૩-એચ; ૨૬૪-એ-સી]

ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ રામ બાબુ મિશ્રા (૧૯૮૦) ૨ એસસીસી ૩૪૩ : એઆઈઆર ૧૯૮૦ એસસી ૭૯૧ : ૧૯૮૦ (૨) એસસીઆર ૧૦૬૭ – સંદર્ભ

આપવામાં આવ્યો.

કેસ લો સંદર્ભ

૧૯૮૦ (૨) એસસીઆર ૧૦૬૭ સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો પેરા ૧૮

ક્રિમિનલ એપેલેટ જ્યુરિસડિક્શન : ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૨૨૪ / ૨૦૧૨.

હિમાચલ પ્રદેશ હાઈકોર્ટ, શિમલાના ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૪૧૮ / ૨૦૦૭ માં તારીખ ૦૮.૦૮.૨૦૧૧ અને ૧૨.૦૮.૨૦૧૧ ના ચુકાદા અને હુકમમાંથી.

સાથે

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૨૨૯૨-૨૨૯૩ અને ૨૨૯૦-૨૨૯૧ / ૨૦૧૪.

અપીલકર્તા તરફથી રાજેશ શ્રીવાસ્તવ, સુશ્રી સુરેશ કુમારી, વકીલો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

સામાવાળા તરફથી સૂર્યનારાયણ સિંહ, વરિષ્ઠ અધિક એડિશનલ એડવોકેટ જનરલ, સુશ્રી પ્રગતિ નિખરા, વકીલ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ આર. ભાનુમતી દ્વારા આપવામાં આવેલ.

૧. અપીલોનો હાલનો સમૂહ હિમાચલ પ્રદેશ હાઈકોર્ટ દ્વારા ક્રિમિનલ

અપીલ નં. ૪૧૮ / ૨૦૦૭, ૪૧૯ / ૨૦૦૭ અને ૪૨૦ / ૨૦૦૭ માં પસાર કરવામાં આવેલા ત્રણ અલગ-અલગ ચુકાદાઓમાંથી ઉદ્ભવે છે, જેના દ્વારા હાઇકોર્ટે અપીલકર્તાના નિર્દોષ છુટકારાનો હુકમ ઉલટાવી દીધો અને તેને ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૪૬૮ અને ૪૭૧ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે દોષિત ઠેરવ્યો તથા છ મહિનાની કેદની સજા ફટકારી હતી.

૨. આ ક્રિમિનલ અપીલોમાંથી ઉદ્ભવતી સામાન્ય હકીકતો નીચે મુજબ છે: સંબંધિત સમયગાળા દરમિયાન એટલે કે ૧૯૮૩-૧૯૮૬ માં, ગરીબી રેખા નીચે જીવતા ગરીબ લોકોને ઘેટાં, ભેંસ, ઘોડા ખરીદવા માટે અને નાના વ્યવસાયો ચલાવવા તથા જમીન વિકાસ વગેરે માટે સસ્તા વ્યાજ દરે લોન આપવાની સરકારી યોજના હતી. બ્લોક ડેવલપમેન્ટ ઓફિસર (બીડીઓ) ની ભલામણ પર, બેંકે લાભાર્થીઓને આ લોનનું વિતરણ કર્યું હતું. અપીલકર્તા-સુખરામ ઉક્ત સમયગાળા ૧૯૮૩ થી ૧૯૮૬ દરમિયાન અરકી સબ-ડિવિઝન હેઠળ ગ્રામ સેવક, નવગાંવ તરીકે ફરજ બજાવતો હતો.

૩. ફરિયાદપક્ષનો કેસ એવો છે કે અપીલકર્તા-સુખરામ, ગ્રામ સેવક, આ લોન માટે ગ્રામજનો વતી અરજીઓ સબમિટ કરતી વખતે, અરજીઓ અને પહોંચ રસીદો પર તેમની બનાવટી સહીઓ અને અંગૂઠાના નિશાન લગાવીને લોનની રકમની ઉચાપતમાં સામેલ હતો. ત્રણેય અપીલોની સુનાવણી સાથે કરવામાં આવી છે કારણ કે તે જ આરોપી વ્યક્તિઓ અપીલકર્તા-સુખરામ અને અન્ય લોકો દ્વારા ગુનો આચરવામાં આવ્યો હતો તેમજ બનાવટી દસ્તાવેજો બનાવવાની

અને રેકૉર્ડમાં ચેડાં કરવાની મોડસ ઓપરેન્ડી એક્સરખી હતી. ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૨૨૪ / ૨૦૧૨ ને મુખ્ય કેસ તરીકે લેવામાં આવી છે.

૪. પ્રાથમિક તપાસના આધારે, એ બાબત પ્રકાશમાં આવી કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ નથુ રામ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૭ કિરપુ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૮ ગરજા રામે લોન માટે અરજી ન કરી હોવા છતાં તેમને લોન આપવામાં આવી હતી. પરિણામે, અપીલકર્તા-સુખરામ, બલબીર સિંહ-બ્લોક ડેવલપમેન્ટ ઓફિસર અને અરુણ કુમાર સૂદ, બ્રાન્ચ મેનેજર, યુકો બેંક દારલાઘાટ સામે કેસ નોંધવામાં આવ્યો હતો. તપાસ દરમિયાન વધુમાં બહાર આવ્યું કે લાભાર્થીઓને વાસ્તવમાં લોનનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું નહોતું. એક એફઆઈઆર નોંધવામાં આવી હતી અને તપાસ પૂર્ણ થતાં તથા સરકાર પાસેથી મંજૂરી મેળવ્યા પછી, અપીલકર્તા-સુખરામ ગ્રામ સેવક, બલબીર સિંહ-બ્લોક ડેવલપમેન્ટ ઓફિસર અને અરુણ કુમાર સૂદ, બ્રાન્ચ મેનેજર, યુકો બેંક દારલાઘાટ સામે ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી. અપીલકર્તા અને ઉક્ત આરોપીઓ સામે આઈપીસી ની કલમ ૪૦૯, ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૭૧, ૧૨૦-બી અને ૪૨૦ તથા ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમની કલમ ૧૩(૨) હેઠળ આરોપો ઘડવામાં આવ્યા હતા. તપાસ દરમિયાન, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૭ એ કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટની હાજરીમાં તેમના નમૂના હસ્તાક્ષરો આપ્યા હતા અને લોન અરજી તથા અન્ય દસ્તાવેજોમાં તેમની વિવાદિત સહીઓ સાથે સરખામણી કરવા માટે તેને હસ્તાક્ષર નિષ્ણાત પાસે મોકલવામાં આવ્યા હતા. હસ્તાક્ષર નિષ્ણાતે અભિપ્રાય આપ્યો કે લોન અરજી

અને અન્ય દસ્તાવેજોમાં સહીઓ નથુ રામ, કિરપુ અને અન્યની સહીઓ સાથે મેળ ખાતી નથી પરંતુ માત્ર અપીલકર્તા-સુખરામની સહી સાથે મેળ ખાય છે.

૫. આરોપોને સાબિત કરવા માટે ટ્રાયલ કોર્ટમાં ફરિયાદપક્ષે ૨૨ સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી. ટ્રાયલ કોર્ટે હસ્તાક્ષર નિષ્ણાતની જુબાની અને અભિપ્રાય (આંક ફ.સા.૨૦/સી-૧ થી આંક ફ.સા.૨૦/સી-૫) ને એ આધારે ફગાવી દીધા કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૭ દ્વારા આપવામાં આવેલા હસ્તલિખિત નમૂના કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ લેવામાં આવ્યા હતા જેમના પાસે ગુનાની તપાસ કરવાની કે ટ્રાયલ ચલાવવાની સત્તા નહોતી. સુખવિન્દર સિંહ અને અન્ય વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય, (૧૯૯૪) ૫ એસસીસી ૧૫૨ ના કેસમાં આ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખીને ટ્રાયલ કોર્ટ એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચી કે આરોપીઓ સામેનો આરોપ સાબિત થયો નથી. ટ્રાયલ કોર્ટે ઠેરવ્યું કે અપીલકર્તા-સુખરામ (ગ્રામ સેવક) નું કામ લોન તેમજ સબસિડી માટે અરજીઓ લેવાનું હતું અને આરોપી બલબીર સિંહ (બીડીઓ) નું કામ લોન અને સબસિડી મંજૂર કરવાનું અને બેંકને પત્રો જારી કરવાનું હતું તથા અરુણ કુમાર સૂદ (બ્રાન્ચ મેનેજર, યુકો બેંક) નું કામ તે અસરના જરૂરી દસ્તાવેજો મેળવ્યા પછી લોન અને સબસિડી મુક્ત કરવાનું હતું. ટ્રાયલ કોર્ટે ઠેરવ્યું કે અપીલકર્તા અને અન્ય લોકોએ લોન દસ્તાવેજો બનાવટી બનાવ્યા હોવાના કાયદેસરના પુરાવાના અભાવે, એવો નિષ્કર્ષ કાઢી શકાય નહીં કે આરોપીઓએ બનાવટી દસ્તાવેજો બનાવવાનું અને છેતરપિંડી આચરવાનું ષડયંત્ર રચ્યું હતું વગેરે અને તે તારણો પર, ટ્રાયલ કોર્ટે અપીલકર્તા-સુખરામ

અને અન્યને નિર્દોષ છોડી મૂક્યા હતા.

૬. નિર્દોષ છુટકારાના ચુકાદાથી વ્યથિત થઈને, હિમાચલ પ્રદેશ રાજ્યએ ટ્રાયલ કોર્ટના નિર્ણયની શુદ્ધતાને પડકારતી હાઈકોર્ટ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી. હાઈકોર્ટે હકીકતો તેમજ કાયદા પર ટ્રાયલ કોર્ટે આધાર રાખેલા કેસોને હાથ પરના કેસથી અલગ પાડ્યા. હાઈકોર્ટે ધ્યાન દોર્યું કે ભલે કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ કે જેમની સમક્ષ નમૂના સહીઓ આપવામાં આવી હતી તેમને કેસની તપાસ કરવાની કે ટ્રાયલ ચલાવવાની સત્તા નહોતી; તેમ છતાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૭ એ તપાસ દરમિયાન સ્વેચ્છાએ નમૂના સહીઓ આપી હતી અને ટ્રાયલ કોર્ટે આધાર રાખેલા કેસોથી તેને અલગ પાડ્યા. હાઈકોર્ટે વિજય ઉર્ફે જ્ઞાનચંદ જેન વિરુદ્ધ એમ.પી. રાજ્ય, ૧૯૯૪ એસસીસી (ફિ) ૧૭૫૫ : (૧૯૯૪) ૬ એસસીસી ૩૦૮ ના આ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખીને ઠેરવ્યું કે પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૭૩ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ એવા કેસોમાં લાગુ પડતો નથી જ્યાં તપાસ અધિકારી નમૂના સહીઓ અથવા લખાણ લેવા માટે કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ અથવા તહસીલદારનો સંપર્ક કરે છે અથવા જ્યાં આરોપી અથવા સંબંધિત વ્યક્તિઓ દ્વારા નમૂનો સ્વીકારવામાં આવે છે.

૭. ગુનાહિત ષડયંત્રના આરોપો પર, હાઈકોર્ટે બલબીર સિંહ (બીડીઓ) દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆત સ્વીકારી કે તેણે લોન મંજૂર કરી કારણ કે અરજીઓ અપીલકર્તા દ્વારા ચકાસવામાં આવી હતી. હાઈકોર્ટે ષડયંત્ર સૂચવતા પુરાવાનો અભાવ હોવાનું અવલોકન કરીને બલબીર સિંહ (બીડીઓ) ને નિર્દોષ

છોડી મૂક્યો અને ઠેરવ્યું કે કોઈ ગુનાહિત ષડયંત્ર સાબિત થઈ શક્યું નથી. ચુકો બેંક દારલાઘાટના બેંક મેનેજર અરુણ કુમાર સૂદની દલીલ કે તેમણે લોનની રકમ એટલા માટે મુક્ત કરી કારણ કે લોન બલબીર સિંહ (બીડીઓ) દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવી હતી અને જ્યારે લોન લેનારાઓની અપીલકર્તા દ્વારા તેમની સમક્ષ ઓળખ કરવામાં આવી ત્યારે તેમણે રકમનું વિતરણ કર્યું હતું, તે પણ હાઈકોર્ટે સ્વીકારી અને અરુણ કુમાર સૂદ, બેંક મેનેજર, ચુકો બેંક દારલાઘાટને નિર્દોષ છોડી મૂકવામાં આવ્યા. હાઈકોર્ટે નિર્દોષ છુટકારાનો ચુકાદો ઉલટાવ્યો અને અપીલકર્તાને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૭ ની લોન અરજીઓ (આંક ફ.સા.૫/બી અને આંક ફ.સા.૭/એ) અને અન્ય દસ્તાવેજો બનાવટી બનાવવા માટે દોષિત ઠેરવ્યો અને તેને આઈપીસી ની કલમ ૪૬૮ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે તથા ઉક્ત બનાવટી અરજીઓને અસલી તરીકે ઉપયોગ કરવાના આઈપીસી ની કલમ ૪૭૧ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે પણ દોષિત ઠેરવ્યો. દોષિત ઠર્યા બાદ, અપીલકર્તા હાઈકોર્ટ સમક્ષ હાજર થયો અને તેને સજા અંગે પૂછવામાં આવ્યું અને હાઈકોર્ટે અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવવામાં આવેલા દરેક ગુના માટે છ મહિનાની સાદી કેદ અને રૂ. ૧૦,૦૦૦/- નો દંડ ભરવાની સજા ફટકારી. વ્યથિત થઈને, અપીલકર્તા અમારી સમક્ષ ઉપસ્થિત છે.

૮. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે હાઈકોર્ટ એ બાબતની કદર કરવામાં નિષ્ફળ રહી કે કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ કોઈ કેસ પેન્ડિંગ નહોતો અને તેઓ સાક્ષીઓની નમૂના સહીઓ લેવા સક્ષમ નહોતા;

પોલીસ માટે સાક્ષીઓને તેમની સમક્ષ રજૂ કરવાનો અને તેમની સહીઓ મેળવવાનો કોઈ પ્રસંગ નહોતો. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અપીલકર્તાના નિર્દોષ છુટકારાને રદ કરતી વખતે, હાઈકોર્ટે પુરાવા અધિનિયમની જોગવાઈઓનું યોગ્ય અર્થઘટન કર્યું નથી અને અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવવા માટે હસ્તાક્ષર નિષ્ણાતના પુરાવા પર આધાર રાખવામાં ભૂલ કરી છે.

૯. તેનાથી વિપરીત, સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી કે ફરિયાદપક્ષે વિશ્વાસપાત્ર પુરાવા, દસ્તાવેજી પુરાવા દ્વારા પૂરતા પ્રમાણમાં સમર્થિત સાક્ષીઓની મૌખિક જુબાની અને હસ્તાક્ષર નિષ્ણાતના અભિપ્રાય પર આધાર રાખીને આરોપીનો વાંક સાબિત કર્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ટ્રાયલ કોર્ટ અપીલકર્તા વિરુદ્ધના પુરાવાની કદર કરવામાં નિષ્ફળ રહી હોવાથી અને ટ્રાયલ કોર્ટે તપાસમાં કથિત ખામીઓ પર વધુ પડતો ભાર મૂક્યો હોવાથી, હાઈકોર્ટે યોગ્ય રીતે નિર્દોષ છુટકારાનો ચુકાદો ઉલટાવ્યો અને અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવ્યો અને વાદગ્રસ્ત ચુકાદામાં કોઈ દખલગીરીની જરૂર નથી.

૧૦. અમે પરસ્પર વિરોધી દલીલો, ટ્રાયલ કોર્ટનો ચુકાદો, હાઈકોર્ટનો વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી પર કાળજીપૂર્વક વિચાર કર્યો છે.

૧૧. સંબંધિત સમય દરમિયાન, સ્વીકૃતપણે, અપીલકર્તા-સુખરામ ગ્રામ સેવક તરીકે નિયુક્ત હતો અને તેણે સંભવિત લોન લેનારાઓ પાસેથી યોગ્ય રીતે સહી કરેલી, તેમના દ્વારા અંગૂઠાના નિશાન લગાવેલી અરજીઓ એકત્રિત

કરવાની હતી અને અરજીની કેટલીક કોલમો તેના દ્વારા ભરવાની જરૂર હતી. ત્યારબાદ, લોનના કાગળો બીડીઓ-બલબીર સિંહ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા અને બીડીઓ લોન અને સબસિડી મંજૂર કરતા હતા અને પછી બેંક મેનેજર-અરુણ કુમાર સૂદને મંજૂરી પત્ર મોકલતા હતા, જેઓ લોન લેનારાઓનું ખાતું ખોલ્યા પછી અને જરૂરી ઔપચારિકતાઓ પૂર્ણ કર્યા પછી લાભાર્થીઓને લોન અને સબસિડીનું વિતરણ કરતા હતા. શરૂઆતથી જ, સંબંધિત અધિકારીઓએ કાગળો એટલે કે આર્થિક સધ્ધરતા, તકનીકી શક્યતા અને લાભાર્થીઓની પૃષ્ઠભૂમિની ચકાસણી કરવાની જરૂર હતી અને આ કર્યા પછી, લાભાર્થીઓને અરજી, ટર્મ લોન કરાર, હાઇપોથીકેશન કરાર, પ્રોફોર્મા બિલ વગેરે જેવા દસ્તાવેજો કરવા માટે કહેવામાં આવતું હતું. આ તમામ કેસોમાં, ફરિયાદપક્ષનો કેસ એવો છે કે લોનની રકમ કે સબસિડી વાસ્તવમાં લાભાર્થીઓને વહેંચવામાં આવી નહોતી પરંતુ અપીલકર્તા અને અન્ય લોકો દ્વારા તેની ઉચાપત કરવામાં આવી હતી.

૧૨. ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપવા માટે, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ નથુ રામ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૬ સંત રામ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૮ ગરજા રામની તપાસ કરવામાં આવી હતી જેમણે જુબાની આપી હતી કે તેમણે કોઈ લોન માટે અરજી કરી નહોતી અને દસ્તાવેજોમાં પોતાની સહીઓ પણ કરી નહોતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ નથુ રામે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે તેણે ચુકો બેંક દારલાઘાટ પાસેથી કોઈ લોન માટે અરજી કરી નહોતી અને લોન માટેની અરજી આંક ફ.સા.૫/એ અને અન્ય દસ્તાવેજો, ફ.સા.૫/બી અને ફ.સા.૫/સી

તેના દ્વારા સહી કરવામાં આવ્યા નહોતા. તેવી જ રીતે, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૬ સંત રામે પણ જણાવ્યું છે કે તેણે યુકો બેંક દારલાઘાટ પાસેથી કોઈ લોન માટે અરજી કરી નહોતી અને લોન દસ્તાવેજો (આંક ફ.સા.૬/એ થી ફ.સા.૬/જી) કરવા અંગે સ્પષ્ટ ઇનકાર કર્યો હતો. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૭ કિરપુએ પણ જુબાની આપી છે કે તેણે લોન મેળવવા માટે કોઈપણ દસ્તાવેજ પર સહી કરી નથી. કથિત લાભાર્થી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૮ ગરજા રામે જણાવ્યું છે કે તે અભણ છે અને સહી કરતો નથી અને માત્ર દસ્તાવેજો પર અંગૂઠો લગાવે છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૮ એ વધુમાં જણાવ્યું છે કે તેણે યુકો બેંક દારલાઘાટ પાસેથી ક્યારેય લોન માટે અરજી કરી નથી અને તે હેતુ માટે ક્યારેય બેંકની મુલાકાત લીધી નથી અને લોન મંજૂર કરવા માટે કોઈ અરજી પણ કરી નથી. ઉપરોક્ત સાક્ષીઓનું નિવેદન સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે લોન મેળવવા માટે દસ્તાવેજો બનાવટી બનાવવામાં આવ્યા હતા અને લોનની રકમ તથા સબસિડીની રકમની ઉચાપત કરવામાં આવી હતી.

૧૩. સાક્ષીઓના એ કથનને સમર્થન આપવા માટે કે તેઓએ લોન દસ્તાવેજો અને રસીદો પર સહી કરી નથી અને દસ્તાવેજો પરની સહીઓ અપીલકર્તા-સુખરામની છે તે સાબિત કરવા માટે તથા સરકારી નાણાંની ઉચાપત કરવા માટે દસ્તાવેજો બનાવટી બનાવ્યા હોવાના આરોપીના દોષને સાબિત કરવા માટે, ફરિયાદપક્ષે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૨૦ મોહિન્દર સિંહ (હસ્તાક્ષર નિષ્ણાત) ની તપાસ કરી હતી જેમણે અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે લોન અરજીઓમાં સાક્ષીઓ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ (નથુ રામ) અને ફરિયાદપક્ષના

સાક્ષી-૭ (કિરપુ) ની વિવાદિત સહીઓ ઉક્ત સાક્ષીઓની નહોતી. તપાસ દરમિયાન, અરકીના કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ સાક્ષીઓ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ (નથુ રામ) અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૭ (કિરપુ) ની નમૂના સહીઓ મેળવવામાં આવી હતી અને હસ્તાક્ષર નિષ્ણાત અને ફિંગરપ્રિન્ટ બ્યુરોને મોકલવામાં આવી હતી. વિવાદિત સહીઓ સાથે સાક્ષીઓની નમૂના સહીઓ અને અપીલકર્તા-સુખરામની સ્વીકૃત સહીઓની સરખામણી પર, પોતાના અહેવાલ (આંક ફ.સા.૨૦/સી-૧ થી આંક ફ.સા.૨૦/સી-૩) માં ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૨૦ એ અભિપ્રાય આપ્યો કે લોન અરજી અને અન્ય દસ્તાવેજોમાં વિવાદિત સહીઓ સાક્ષીઓ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ નથુ રામ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૭ કિરપુ) ની નહોતી પરંતુ તે અપીલકર્તા-સુખરામની સહી સાથે મેળ ખાતી હતી.

૧૪. ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૨૦ ના અભિપ્રાય પુરાવાને એ આધારે ફગાવી દીધો કે કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ સક્ષમ સત્તા નહોતા કે જેમના સમક્ષ સાક્ષીઓની આંગળીઓની છાપ અને હસ્તાક્ષર લઈ શકાય કારણ કે કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ કોઈ કાર્યવાહી પેનિંગ નહોતી. આ સંદર્ભમાં, ટ્રાયલ કોર્ટે સુખવિન્દર સિંહના કેસ પર આધાર રાખ્યો અને ઠેરવ્યું કે હસ્તાક્ષર નિષ્ણાતના અભિપ્રાય પુરાવાનો ઉપયોગ આરોપી વિરુદ્ધ થઈ શકે નહીં.

૧૫. સુખવિન્દર સિંહના કેસમાં એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે તહસીલદાર-કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા આરોપીને તેનું નમૂના લખાણ આપવા

માટે આપવામાં આવેલો નિર્દેશ સ્પષ્ટપણે અયોગ્ય હતો અને તેથી ઉક્ત નમૂના લખાણનો ટ્રાયલ દરમિયાન ઉપયોગ થઈ શકતો નથી અને હસ્તાક્ષર નિષ્ણાતનો અહેવાલ કોઈ પરિણામ વિનાનો બની ગયો હતો અને ગુના સાથે જોડવા માટે આરોપી સામે તેનો ઉપયોગ થઈ શકતો નથી. એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે આરોપીને નમૂના હસ્તાક્ષર આપવાનો નિર્દેશ માત્ર ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ હેઠળ તપાસ કરતી અદાલત અથવા આવા આરોપીની ટ્રાયલ ચલાવતી અદાલત દ્વારા જ જારી કરી શકાય છે.

૧૬. હાઈકોર્ટે સુખવિન્દર સિંહના કેસને હકીકતો તેમજ કાયદા પર હાથ પરના કેસથી અલગ પાડ્યો. હાઈકોર્ટે નિર્દેશ કર્યો કે હાથ પરની બાબતમાં, સ્વીકૃતપણે, જે સત્તા-કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ નમૂના સહીઓ આપવામાં આવી હતી તેમને કેસની તપાસ કરવાની કે ટ્રાયલ ચલાવવાની સત્તા નહોતી. જોકે, હાઈકોર્ટે જોયું તેમ, તપાસ દરમિયાન, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૭ એ સ્વેચ્છાએ નમૂના સહીઓ આપી હતી. સુખવિન્દર સિંહના કેસમાં, આરોપીનું નમૂના લખાણ તહસીલદારના નિર્દેશ મુજબ લેવામાં આવ્યું હતું; જ્યારે હાલના કેસમાં ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૭ ને પોલીસ દ્વારા કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ એવી અરજ સાથે રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા કે તેમની સહીઓ કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા લેવામાં આવે. સુખવિન્દર સિંહનો કેસ હાથ પરના કેસથી હકીકતો પર સ્પષ્ટપણે અલગ પડે છે. હાઈકોર્ટે વિજય ઉર્ફે જ્ઞાનચંદ જૈનના કેસમાં આપવામાં આવેલા અન્ય એક નિર્ણય પર વધુ આધાર રાખ્યો જ્યાં ઉક્ત કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં એવું

ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે નાયબ તહસીલદાર દ્વારા આરોપીના નમૂના હસ્તાક્ષરો મેળવવા તે પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૭૩ ના ઉલ્લંઘનમાં નહોતું.

૧૭. પ્રશ્ન એ છે કે શું જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ / કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ કેસની તપાસ દરમિયાન ઉક્ત આરોપીના નમૂના લખાણ અને સહીઓ લેવા માટે અધિકૃત હતા જ્યારે તે બંને સમક્ષ કોઈ બાબત પેવિંગ નહોતી. વ્યક્તિને નમૂના સહીઓ અથવા હસ્તાક્ષર આપવાનો આદેશ આપવાની મેજિસ્ટ્રેટની સત્તાઓના સંબંધમાં તારીખ ૨૩.૦૬.૨૦૦૬ થી અમલમાં આવેલા ૨૦૦૫ ના અધિનિયમ નં. ૨૫ દ્વારા સીઆરપીસી ની કલમ ૩૧૧-એ દાખલ કરવામાં આવી છે; પરંતુ વર્ષ ૨૦૦૬ પહેલાં આવી કોઈ સત્તા નહોતી. સુપ્રિમ કોર્ટ દ્વારા ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ રામ બાબુ મિશ્રા, (૧૯૮૦) ૨ એસસીસી ૩૪૩: એઆઈઆર ૧૯૮૦ એસસી ૭૯૧ માં આપવામાં આવેલા સૂચનો પર સીઆરપીસી ની કલમ ૩૧૧-એ ઉમેરવામાં આવી છે કે આરોપી વ્યક્તિ સહિત કોઈપણ વ્યક્તિને નમૂના સહીઓ અને હસ્તાક્ષર આપવા માટે નિર્દેશ જારી કરવાની સત્તા મેજિસ્ટ્રેટને સોંપવા માટે આઈડેન્ટિફિકેશન ઓફ પ્રિઝનર્સ એક્ટ, ૧૯૮૦ ની કલમ ૫ ની તર્જ પર યોગ્ય કાયદો લાવવામાં આવે, પરંતુ આવા સુધારા પહેલાં આવી કોઈ સત્તા અસ્તિત્વમાં નહોતી. ઉક્ત સુધારો સંભવિત સ્વરૂપનો છે અને પૂર્વવર્તી નથી.

૧૮. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ રામ બાબુ મિશ્રા, (૧૯૮૦) ૨ એસસીસી ૩૪૩ : એઆઈઆર ૧૯૮૦ એસસી ૭૯૧ માં, પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૭૩

ના વ્યાપ અને દાયરા સાથે કામ કરતી વખતે સુપ્રિમ કોર્ટ નીચે મુજબ ઠેરવ્યું હતું:

“કલમ ૭૩ નો બીજો પેરેગ્રાફ કોર્ટને આવી વ્યક્તિ દ્વારા લખવામાં આવ્યા હોવાનો આક્ષેપ કરાયેલા લખાણો સાથે આવા લખાણોની 'સરખામણી કરવા માટે કોર્ટને સક્ષમ બનાવવાના હેતુથી' નમૂના લખાણો આપવા સક્ષમ બનાવે છે. 'સરખામણી કરવા માટે કોર્ટને સક્ષમ બનાવવાના હેતુથી' શબ્દોનો સ્પષ્ટ અર્થ એ છે કે કોર્ટ સમક્ષ કોઈ એવી કાર્યવાહી છે કે જેમાં અથવા જેના પરિણામે કોર્ટ માટે આવા લખાણોની સરખામણી કરવી જરૂરી બની શકે છે. આ નિર્દેશ 'સરખામણી કરવા માટે કોર્ટને સક્ષમ બનાવવાના' હેતુ માટે આપવાનો છે અને તપાસ અથવા અન્ય એજન્સીને 'સરખામણી કરવા સક્ષમ બનાવવાના' હેતુ માટે નથી. જો કેસ હજુ તપાસ હેઠળ હોય તો કોર્ટ સમક્ષ કોઈ વર્તમાન કાર્યવાહી નથી કે જેમાં અથવા જેના પરિણામે લખાણોની સરખામણી કરવી જરૂરી બની શકે છે. કલમ ૭૩ ની ભાષા કોર્ટમાં પાછળથી શરૂ થઈ શકે તેવી કાર્યવાહીમાં સરખામણી માટેની અપેક્ષિત જરૂરિયાત માટે આરોપીને નમૂના લખાણો આપવાનો નિર્દેશ આપવાની કોર્ટને પરવાનગી આપતી નથી. વધુમાં, પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૭૩ સિવિલ કોર્ટ અને ક્રિમિનલ કોર્ટ વચ્ચે કોઈ તફાવત કરતી નથી. શું કોઈ વ્યક્તિ માટે દીવાની દાવો દાખલ કરવો કે નહીં તે નક્કી કરવામાં મદદ મળશે તેવી દલીલ પર પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૭૩ હેઠળ અન્ય કોઈ વ્યક્તિને નમૂના લખાણ આપવાનો નિર્દેશ મેળવવા માટે સિવિલ કોર્ટની સહાય મેળવવી ખુલ્લી રહેશે કે જેમાં પ્રશ્ન એ હશે કે અમુક કથિત લખાણો અન્ય વ્યક્તિના છે કે

નહીં? સ્પષ્ટપણે નહીં. જો નહીં, તો જો તપાસ એજન્સી પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૭૩ હેઠળ કોર્ટ સમક્ષ કેસ શરૂ થઈ શકે છે તેવી દલીલ પર કોર્ટની સહાય માંગે કે જ્યાં લખાણોની સરખામણી કરવી જરૂરી બનશે તો કોઈ ફરક કેમ ન પડવો જોઈએ?”

૧૯. રામ બાબુ મિશ્રાના કેસમાં આઈડેન્ટિફિકેશન ઓફ પ્રિઝનર્સ એક્ટ, ૧૯૮૦ ની કલમ ૫ નો સંદર્ભ લીધા પછી, આ કોર્ટે સૂચવ્યું કે આરોપી વ્યક્તિ સહિત કોઈપણ વ્યક્તિને નમૂના સહીઓ અને હસ્તાક્ષર આપવા માટે નિર્દેશ જારી કરવાની સત્તા મેજિસ્ટ્રેટને સોંપવા માટે તેની તર્જ પર યોગ્ય કાયદો બનાવવામાં આવે. તે મુજબ, ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડમાં નવી કલમ ૩૧૧-એ દાખલ કરવામાં આવી હતી. સીઆરપીસી ની કલમ ૩૧૧-એ નીચે મુજબ વંચાય છે:

“કલમ ૩૧૧-એ. નમૂના સહીઓ અથવા હસ્તાક્ષર આપવા માટે વ્યક્તિને આદેશ આપવાની મેજિસ્ટ્રેટની સત્તા.— જો પ્રથમ વર્ગના મેજિસ્ટ્રેટને સંતોષ થાય કે, આ કોડ હેઠળની કોઈપણ તપાસ અથવા કાર્યવાહીના હેતુઓ માટે, આરોપી વ્યક્તિ સહિત કોઈપણ વ્યક્તિને નમૂના સહીઓ અથવા હસ્તાક્ષર આપવાનો નિર્દેશ આપવો યોગ્ય છે, તો તેઓ તે અસરનો હુકમ કરી શકે છે અને તે સંજોગોમાં જે વ્યક્તિ સાથે હુકમ સંબંધિત છે તેને આવા હુકમમાં ઉલ્લેખિત સમયે અને સ્થળે રજૂ કરવામાં આવશે અથવા હાજર રહેશે અને તેની નમૂના સહીઓ અથવા હસ્તાક્ષર આપશે:

પરંતુ શરત એ છે કે જ્યાં સુધી તે વ્યક્તિની આવી તપાસ અથવા કાર્યવાહીના સંબંધમાં કોઈ સમયે ધરપકડ કરવામાં આવી ન હોય ત્યાં સુધી આ કલમ હેઠળ કોઈ હુકમ કરવામાં આવશે નહીં.” ઉક્ત સુધારો સંભવિત સ્વરૂપનો છે અને પૂર્વવર્તી નથી.

૨૦. તેવી જ રીતે, ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૨૨૯૨-૨૨૯૩ / ૨૦૧૪ માં, ગુરદિત્તુ રામ-ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૨, સોહન લાલ-ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૩, બદ્રી રામ-ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૪, મસ્ત રામ-ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ એ જુબાની આપી હતી કે આરોપી-સુખરામ દ્વારા કેટલાક કાગળો પર તેમની સહીઓ એ બહાને મેળવવામાં આવી હતી કે તેમને લોન તેમજ સબસિડીનું વિતરણ કરવામાં આવશે, પરંતુ તેમને વચન આપ્યા મુજબ પૂરી રકમ મળી નહોતી. જ્યારે શ્રીમતી સાવિત્રી દેવી-ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૮ એ જુબાની આપી હતી કે તેણીએ કોઈપણ દસ્તાવેજ પર સહી કરી નથી કારણ કે તે અભણ છે અને શ્રીમતી વિદ્યા દેવી-ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧ એ જુબાની આપી હતી કે તેણીએ કોઈ લોન માટે અરજી કરી નહોતી અને કોઈપણ દસ્તાવેજ પર સહી કરી નહોતી.

૨૧. ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૨૨૯૦-૨૨૯૧ / ૨૦૧૪ માં, ગાંધી રામ-ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧, મહંતો-ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૨, શંકરુ દેવી-ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૪, સંત રામ-ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫, છોટે રામ-ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૬ અને પરસ રામ-ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧૦ એ જુબાની આપી હતી કે તેઓએ ન તો કોઈ લોન માટે અરજી કરી હતી કે ન તો કોઈ

દસ્તાવેજ પર સહી કરી હતી. ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવા પર વિચારણા કરતાં, અમારા મતે, હાઇકોર્ટે નિર્દોષ છુટકારાનો ચુકાદો યોગ્ય રીતે ઉલટાવ્યો હતો. તમામ ક્રિમિનલ અપીલોમાં અપીલકર્તાની દોષસિદ્ધિ કાયમ રાખવામાં આવે છે.

૨૨. હાલના કેસમાં, બનાવ વર્ષ ૧૯૮૩-૧૯૮૬ નો હતો અને તેથી તપાસ દરમિયાન ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૭ ની નમૂના સહીઓ લેવાની કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટની સત્તા પર વિવાદ કરી શકાય નહીં. ગમે તે સંજોગોમાં, દસ્તાક્ષર નિષ્ણાતના અભિપ્રાયના પુરાવા સિવાય પણ, લોન અરજી અને અન્ય દસ્તાવેજોમાં પોતાની સહીઓનો ઇનકાર કરતો ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૭ નો સ્પષ્ટ મૌખિક પુરાવો છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ ૫ અને ૭ ના પુરાવાને બહાલ રાખીને અને પુરાવાના વિશ્લેષણથી, હાઇકોર્ટે યોગ્ય રીતે નિર્દોષ છુટકારાનો ચુકાદો ઉલટાવ્યો છે અને અપીલકર્તાને આઈપીસી ની કલમ ૪૬૮ અને ૪૭૧ હેઠળના ગુનાઓ માટે દોષિત ઠેરવ્યો છે.

૨૩. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી કે અપીલકર્તાની ઉંમર ૭૫ વર્ષથી વધુ છે અને તે ગંભીર બિમારીઓથી પીડાઈ રહ્યો છે; તેમણે કેદની સજામાં ઘટાડો કરવાની અરજ કરી છે. કેસની હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતાં અને સરકારી નાણાંની ઉચાપત કરવા માટે ગ્રામજનોની નિર્દોષતાનો દુરુપયોગ કરવામાં આવ્યો હોવાથી, અમે અપીલકર્તાની કેદની સજા ઘટાડવા

તૈયાર નથી.

૨૪. પરિણામે, તમામ અપીલો રદ કરવામાં આવે છે. હાઈકોર્ટે નિર્દેશ આપ્યા મુજબ, અપીલકર્તા પર લાદવામાં આવેલી કેદની સજા એકસાથે ચાલશે. અપીલકર્તા જામીન પર છે અને તેના જામીન બોન્ડ રદ કરવામાં આવે છે. બાકીની સજા ભોગવવા માટે અપીલકર્તાને કસ્ટડીમાં લેવામાં આવશે.

અપીલો રદ કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====